Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
KANCELARIA GŁÓWNA
Data wpływu: 2025 -04- 04 -17-
L. dz. .....

RPW/29978/2025-1P
EZD RP MRPiPS
(BOM-IV)
Data rejestracji: 2025-04-04
Data wpływu: 2025-04-04

Warszawa, 04.04.2025

Postulaty

1. **Godne Życie - ZERO dyskryminacji w przyznawaniu świadczeń!**

Osoby Głuche oraz z niepełnosprawnością słuchu bardzo często są marginalizowane na rynku pracy. Mimo posiadanych kwalifikacji, napotykamy ogromne trudności w znalezieniu zatrudnienia. Obecnie jesteśmy wypierani z rynku, ponieważ pracodawcy decydują się na zatrudnianie imigrantów, tłumacząc to obawą przed trudnością komunikacyjną. Pragniemy przypomnieć, że wielu z nas ma trudności z językiem polskim w formie pisanej - taka sytuacja jeszcze bardziej utrudnia nam wejście na rynek pracy i prowadzi do wykluczenia.
Osoby Głuche i z niepełnosprawnością słuchu ponoszą wysokie koszty związane z codziennym funkcjonowaniem, które nie są uwzględniane w systemie pomocy społecznej. W szczególności chodzi o:

- Aparaty słuchowe i koszty związane z ich użytkowaniem
- Usługi tłumacza języka migowego – Koszt jednej godziny tłumaczenia wynosi od 70 do 250 zł w zależności od regionu Polski, co sprawia, że regularne korzystanie z tej usługi jest poza zasięgiem finansowym wielu z nas.
- Koszty dojazdu – Dla osób mieszkających na wsiach i w mniejszych miejscowościach do wydatków dochodzą koszty transportu. Spotkania z osobami posługującymi się językiem migowym są kluczowe dla naszego zdrowia psychicznego, ale ich realizacja często wiąże się z barierami finansowymi. Izolacja od społeczeństwa, której doświadczamy z powodu braku możliwości ponoszenia tych kosztów, negatywnie wpływa na nasze zdrowie i życie społeczne.

Dyskryminacja w dostępie do pomocy społecznej
W Polsce system wsparcia skoncentrował się w dużej mierze na osobach z niepełnosprawnością ruchową oraz na tych, które są całkowicie niezdolne do samodzielnej egzystencji. Doceniamy te zmiany, ale zauważamy, że osoby Głuche i z niedosłuchem zostały w tym procesie całkowicie pominięte.
Jedyne świadczenie, które nam przysługuje – zasiłek pielęgnacyjny – wynosi obecnie 215,84 zł miesięcznie. Dla porównania, kwota ta wystarczy tylko na opłacenie jednej do trzech godzin tłumaczenia języka migowego, co jest skrajnie niewystarczające, aby zaspokoić nasze potrzeby.

Wobec tego, apelujemy o SPRAWIEDLIWE przyznawanie i dostosowanie wysokości świadczeń do realnych potrzeb osób g/Głuchych i z niedosłuchem, czyli:

- **Reorganizacja Świadczenia Wspierającego**
  modyfikacja zasad przyznawania świadczenia wspierającego prowadząca do rozszerzenia grupy osób z niepełnosprawnościami uprawnionych do niego w szczególności w celu uzyskania do niego prawa przez osoby Głuche i z niepełnosprawnością słuchu, które napotykają trudności komunikacyjne. Postulujemy zmianę zasad przyznawania świadczenia wspierającego poprzez obniżenie progu punktów w skali potrzeby wsparcia uprawniających do nabycia prawa do niego oraz dokonania przeglądu kryteriów oceny w wskazanej skali pod kątem adekwatności dla osób z niepełnosprawnością słuchu,
  LUB
- **Zmiany zasad przyznawania renty socjalnej**
  Obecnie prawo do niej jest przyznawane na podstawie bardzo nieprecyzyjnego kryterium „zdolności do pracy" - jest to kuriozum, gdyż w odpowiednich warunkach zdecydowana większość osób jest zdolna do pracy. Apelujemy, by podstawą do uzyskania prawa do renty

socjalnej były BARIERY NA RYNKU PRACY ORAZ KOMUNIKACYJNE A TAKŻE DODATKOWE KOSZTY ZWIĄZANE Z ZATRUDNIENIEM.

2. **Poprawa dostępności dla osób Głuchych i z niepełnosprawnością słuchu**

Pomimo ratyfikacji Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych w 2012 r. i uchwalenia w 2019 ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, poziom dostępności dla osób Głuchych i z niepełnosprawnością słuchu wciąż jest niewystarczający. Nasze potrzeby nie są w pełni uwzględniane, a systemowe bariery ograniczają naszą możliwość funkcjonowania na równych prawach z osobami pełnosprawnymi.
Ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami daje nam możliwość składania skarg - a jest to procedura bardzo długa, niedostosowana do naszych potrzeb i czasochłonna, czego nie możemy zrozumieć, gdyż w dobie cyfryzacji można w ciągu dwóch dni zapewnić tłumacza, lub choćby tłumacza poprzez wideokomunikatory.

Problemy z dostępnością i jej realizacją:
a) Nieefektywność procedur:

- Procedura składania skarg na brak dostępności jest zbyt długa i czasochłonna, co czyni ją mało praktyczną.
- Wymóg składania wniosków o tłumacza z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem jest niesprawiedliwy – osoby pełnosprawne mogą umówić wizytę na następny dzień.

b) Trudności z wnioskami:

- Wypełnianie wniosków jest dla wielu osób Głuchych trudne ze względu na skomplikowany język polski i trudności z odnalezieniem formularzy.
- Ustawa o języku migowym również nie uwzględnia tych realiów, co dodatkowo utrudnia dostępność.

Chcemy również mieć dostęp do wiadomości i kultury światowej - apelujemy o wzrost udziału tłumaczeń i nadawania napisów w telewizji!

Apelujemy o:

- **Znowelizowanie ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:**
  a) Zwiększenie dostępu do tłumaczy języka migowego w urzędach, placówkach medycznych, edukacyjnych oraz innych instytucjach publicznych w całym kraju.
  b) Uproszczenie procedur wnioskowania o tłumacza, aby były one dostosowane do możliwości osób Głuchych, w tym: wnioskowanie poprzez proste zgłoszenie, oraz skrócenie czasu na realizację zapewnienia dostępności.

- **Zwiększenie dostępności mediów:** Podniesienie udziału procentowego programów telewizyjnych z napisami lub tłumaczeniem na język migowy do **100%**, tak aby każda osoba Głucha miała pełny dostęp do informacji, kultury i rozrywki.

3. Większe poszanowanie prawa do własnego języka przez system Państwa Polskiego

Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (artykuł 24, punkty b i c) jasno wskazuje, że głuche dzieci głuchych rodziców mają prawo do edukacji w swoim ojczystym języku – polskim języku migowym (PJM). Niestety, w Polsce to prawo wciąż nie jest w pełni respektowane.
Brak edukacji dwujęzycznej, w której PJM pełniłby rolę podstawowego języka nauczania, stwarza poważne zagrożenie, że dzieci głuche nie nauczą się poprawnie języka polskiego w formie pisanej. W efekcie ogranicza to ich możliwości edukacyjne, zawodowe i społeczne. Europejski Związek Głuchych (EUD) przyjęła wydanie przez Komitet Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ (Komitet CRPD) uwag końcowych po publicznym przeglądzie Unii Europejskiej w dniach 11-12 marca 2025. EUD wzywa do uznania języków migowych UE za języki urzędowe 29 krajów, które jeszcze tego nie zrealizowały.

Apelujemy o:

- **Zwiększenie pracy nad uznaniem polskiego języka migowego w Polsce jako język mniejszościowy, w tym poprzez znowelizowanie Ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym i wpisania polskiego języka migowego,** w oparciu o opracowaną rezolucję przez Parlament Europejski na temat języków migowych z 17 czerwca 1988 roku, która nakazuje, aby wszystkie państwa członkowskie uznały język migowy jako oficjalny język Głuchych.
- **Utworzenie szkoły dwujęzycznej dla Głuchych dzieci**, gdzie będą mogły się uczyć w oparciu o edukację glottodydaktyczną na zasadzie dwóch języków (polski język migowy i język polski) umożliwić naukę w języku prymarnym żeby miały szansę na prawidłową naukę języka polskiego.

O wielu problemach porusza samo biuro RPO poprzez publikacje, takie jak np:

- Potrzeba nowelizacji ustawy o jezyku migowym:
  [Senat zaczął prace nad nowelizacją ustawy o języku migowym. Uwagi Marcina Wiącka, 30.12.2022, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich; https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-iezyk-migowy-ustawa-zmiany-senat]
- Problemy g/Głuchych w służbie zdrowia:
  Pismo do Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia, 06.12.2024, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich; https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2024-12/Do_NFZ_placowki_ochrony_zdrowia_osoby_gluche_6_12_2024.pdf]
- Potrzeba edukacji dwujęzycznej:
  Pismo do Ministra Edukacji i Nauki, 17.04.2023, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich; https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2023-04/Do_MEiN_dzieci_niepelnosprawnosc_sluchu_edukacja_17.04.2024.pdf]
- Za mała dostepność w mediach:
  [Rozporządzenie KRRiT ws. udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami w tv - do poprawki. KRRiT nie zgadza się z RPO, 11.04.2022, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich; https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-krrit-dostepnosc-udogodnienia-telewizja-uwagi-do-rozporzadzenia]

Również są wyniki pokontrolne oraz zalecenia Najwyższej Izby Kontroli:

- [Świadczenie usług publicznych osobom posługującym się językiem migowym, 17.04.2015, Najwyższa Izba Kontroli https://www.nik.gov.pl/plik/id,8755,vp,10884.pdf]

- [Edukacja głuchych i niedosłyszących dzieci i młodzieży, 01.09.2022, Najwyższa Izba Kontroli https://www.nik.gov.pl/kontrole/wyniki-kontroli-nik/pobierz,lpo~p_22_075_20220201133830164371911O~01,typ,kk.pdf]
- [Edukacja głuchych i niedosłyszących do reformy, 14.12.2022, Najwyższa Izba Kontroli https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/edukacja-gluchych-i-niedoslyszacych.html]
- [Wystąpienie pokontrolne (przykład Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego), 17.04.2015, Najwyzsza Izba Kontroli https://www.nik.gov.pl/kontrole/wyniki-kontroli-nik/pobierz,lby~p_14_105_20141202071444141750448 4~id0~01,typ,kj.pdf]

Publikacje przygotowane przez Pracownię Lingwistyki Migowej

- Wykaz publikacji (badania nad językiem migowym) https://www.plm.uw.edu.pl/publikacje/

Publikacje przygotowane przez Polski Związek Głuchych Oddział Łódzki:

- Wykaz publikacji https://pzglodz.pl/index.php/skroty/nasze-publikacje

Zachęcamy do zobaczenia fanpage, gdzie Głusi opowiadają o swoich problemach: '

Na niniejszym fanpage są vlogi Głuchych opisujący problemy i bariery, z napisami.

Liderzy